

Mia Laiho kok

Kirjallinen kysymys lasten ja nuorten päihdehoidon puutteista ja päihdeohjelman tarpeesta

Eduskunnan puhemiehelle

Päihteiden käyttö on ongelmallista osalla nuorilla. Tiedetään myös, että nuorilla, jotka aloittavat päihteiden käytön varhain, on myöhemmin aloittaviin ikätovereihinsa verrattuna moninkertainen riski sairastua päihdehäiriöihin myöhemminkin elämässä. Nuorten huumekuolemia on jopa kymmenen kertaa enemmän kuin viisi vuotta sitten. Vuonna 2018 melkein sata alle 30-vuotiaasta menehtyi huumeisiin. Onkin hälyttävää huomata, että samaan aikaan suhtautuminen huumeisiin on nuorten keskuudessa löystynyt ja siitä puhutaan paikoin julkisuudessa ja jopa joidenkin päättäjien taholta positiiviseen sävyyn.

Päihdehäiriö alkaa yleensä kehittyä 14—15-vuotiaana. Päihdehäiriöstä on kysymys, kun päihteet alkavat hallita elämää. Päihteiden käyttö lisää selvästi koulupoissaoloja sekä ammatillisen koulutuksen tai lukion keskeyttämisiä ja vaikeuttaa myöhempääkin kouluttautumista ja työllistymistä. Päihdenuorten päihdeongelmat ilmenevät usein myös itsehillinnän puutteena sekä aggressiivisena ja väkivaltaisena käyttäytymisenä. Jotta myös nuorisorikollisuuteen voidaan löytää keinoja, niin päihdehuollon saatavuus ja resurssit ovat aivan olennaisessa asemassa.

Nuoren päihteiden käyttö voi olla merkittävää, vaikkei päihteiden käyttö täyttäisikään tautiluokitusten asettamia alkoholiriippuvuuden tai väärinkäytön määritelmiä. Aikuisille laaditut päihdehäiriöiden diagnostiset luokituskriteerit eivät sellaisinaan sovi nuorille, koska ne eivät huomioi nuoren ikää tai kehitystasoa. Esimerkiksi väärinkäyttö voi jäädä diagnosoimatta, koska perhesuhteisiin ja työympäristöön liittyviä heijastevaikutuksia ei nuorella yleensä ilmene. Siksi nuoria hoidettaessa on tärkeää huomioida sekä diagnostisia kriteereitä lievempi päihteiden käyttö että väärinkäyttö. Nuorten kohdalla koulun henkilökunta ja oppilashuolto ovat tärkeässä roolissa ennaltaehkäisyssä ja varhaisen hoitoon pääsyn kannalta.

Päihdeongelmilla on suora yhteys nuorten mielenterveyteen. Mitä aikaisemmin nuori aloittaa päihteiden käytön ja mitä runsaampaa se on, sitä todennäköisemmin nuori oireilee myös muulla tavoin psyykkisesti ja kärsii jostain muusta samanaikaisesta mielenterveydenhäiriöstä.

Päihteiden käytöllä on vaikutuksia nuoren hyvinvointiin sekä terveyteen ja sillä myös laajoja kokonaisvaikutuksia työnteeseen, koulunkäyntiin ja sosiaalisiin suhteisiin.

Päihdepalvelut ovat olleet maassamme perinteisesti osa päihdehuollon kenttää. Ongelmalliseksi nuorten osalta tilanteen tekee se, että koulun, terveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaali-

Kirjallinen kysymys KK 860/2020 vp

huollon ja lastensuojelun palveluiden välissä on katveita. Alat ovat siiloutuneita, ja tieto nuoren ongelmista ja tarpeista ei kulje ammattilaiselta toiselle.

Lastensuojelupaikat ovat ongelmissa päihdenuorten kanssa, koska niillä ei ole osaamista ja mahdollisuuksia lasten ja nuorten päihdehoitoon. Suomessa on hajanaisesti vieroitushoitopaikkoja nuorille päihdekatkaisua tarvitseville. Tällä hetkellä moni on vain avohoidon riittämättömien palveluiden varassa. Tarve alaikäisten sekä avo- että laitostyyppiselle katkaisuhoidolle ja päihdekuntoutukselle on huutava ympäri maata. Valitettavasti moni nuori joutuu jonoon päihdeongelmansa kanssa ja luisuu vain syvemmälle päihdeongelmiin ja niihin liittyviin lieveongelmiin, kuten väkivallantekoihin ja muuhun rikollisuuteen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo parantaa lasten ja nuorten päihdehoitoa,

aikooko hallitus laatia koulujen ja oppilaitosten kanssa yhteisen hoitopolun päihdeongelmaisten lasten ja nuorten auttamiseksi,

aikooko hallitus varmistaa, että päihderiippuvaisille nuorille on riittävästi avoterveydenhuolto- ja kuntoutuspaikkoja,

kuinka hallitus aikoo varmistaa, että lapsille ja nuorille suunnattuja vieroitushoitopaikkoja on tarjolla tarvetta vastaavasti,

kuinka hallitus varmistaa, että alaikäiset saavat tarvitsemaansa päihdehoitoa yksiköissä, joissa on osaamista ja ammattitaitoa lasten ja nuorten päihdeongelmien hoitoon,

miten hallitus aikoo varmistua siitä, että sekä perheillä että lastensuojelulaitoksilla on riittävästi mahdollisuuksia saada nuoria päihdehoitoon ja päihdeammattilaisten osaamista ja tukea käyttöönsä,

aikooko hallitus valmistella poikkihallinnollisen päihdeohjelman, jossa olisi huomioitu myös lasten ja nuorten päihdehoidon tarpeet,

miten hallitus aikoo varmistaa, että lapset ja nuoret saavat tarvitsemansa mielenterveyspalvelut, jotka usein liittyvät myös päihdeongelmiin ja

aikooko hallitus ottaa käyttöön terapiatakuun perustason mielenterveyspalveluiden parantamiseksi ja nuorten auttamiseksi?

Helsingissä 12.11.2020

Mia Laiho kok